

ประวัติตำบลแม่หลาย บทที่ ๑ ความเป็นมาของตำบลแม่หลาย สถานที่ตั้ง ตำบลแม่หลายตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอเมืองแพร่ อยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ ๑๒ กิโลเมตร มีพื้นที่ทั่วไปเป็นที่ราบประมาณ ๗๐% ของพื้นที่ทั้งหมด และมีพื้นที่เป็นป่าละเมาะ ประมาณ ๓๐% พื้นที่ทั้งหมดของตำบลมีประมาณ ๑๓.๕๒ กิโลเมตร หรือ ๘,๔๕๐ ไร่ มีแม่น้ำยมและแม่น้ำแม่หลายไหลผ่านหลักฐานการก่อตั้งตำบลแม่หลาย สันนิษฐานไม่แน่นอน ตามคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ เล่าให้ฟังว่ามีคนหลายท้องถิ่นหลายพื้นที่เข้ามาอาศัยอยู่ เพราะเห็นว่าภูมิประเทศของตำบลมีแม่น้ำไหลผ่านเหมาะแก่การทำมาหากินด้านการเกษตร บางคนก็บอกว่ามีคนที่อพยพมาจากในเวียง(เมืองแพร่) จากเชียงราย จากบ้านถิ่น จากบ้านเหมืองหม้อและจากบ้านแม่คำมี ฯลฯ

อาณาเขตติดต่อ ทิศเหนือ ติดต่อกับเขตตำบลแม่คำมี - ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ ทิศใต้ ติดต่อกับเขตตำบลทุ่งโฮ้ง - ตำบลน้ำขำ อำเภอเมืองแพร่ ทิศตะวันออก ติดต่อกับเขตตำบลห้วยม้า - ตำบลน้ำขำ อำเภอเมืองแพร่ ทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตตำบลวังหงส์ - ตำบลแม่ยม อำเภอเมืองแพร่

ตำบลแม่หลายมีเขตการปกครอง ๘ หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านบุญเจริญ หมู่ที่ ๑ บ้านแม่หลาย หมู่ที่ ๒ บ้านกาช่องเหนือ หมู่ที่ ๓ บ้านกาช่องเหนือ หมู่ที่ ๔ บ้านเด่นเจริญ หมู่ที่ ๕ บ้านแม่หลาย (ศรีวิชัย) หมู่ที่ ๖ บ้านแม่หลาย (ศรีวิชัย) หมู่ที่ ๗ บ้านบุญเจริญ หมู่ที่ ๘ แต่ละหมู่บ้านมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปกครอง (หัวหน้าหมู่บ้าน)

กำนันคนแรกของตำบลแม่หลาย คือ นายน้อย อินทรีย์ ปัจจุบันตำบลแม่หลายเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเทศบาลตำบลแม่หลาย

ลักษณะภูมิประเทศ ตำบลแม่หลายมีพื้นที่เป็นที่ราบมีความเหมาะสมในการทำเกษตรกรรม มีลำน้ำไหลผ่านในเขตพื้นที่ ๓ สาย คือ ๑. แม่น้ำยมไหลผ่านทางทิศตะวันตก ๒. แม่น้ำแม่หลาย ไหลผ่านจากทิศตะวันออกลงสู่แม่น้ำยม ๓. คลองชลประทานไหลผ่านจากทิศเหนือลงสู่ทิศใต้ ในตำบลแม่หลายมีพื้นที่สาธารณะประโยชน์ (สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา) โดยตั้งอยู่ ณ แยกใจไก่แม่หลาย หมู่ที่ ๕ ซึ่งเป็นที่ตั้งอนุสาวรีย์สองมหาวีรบุรุษเมืองแพร่ คือปู่พญาพล และ พระยาเมืองไชย (พระยาศรีสุริยวงศ์) การคมนาคมสู่ตำบลแม่หลาย สามารถเดินทางโดยใช้ถนนทางหลวงหมายเลข ๑๐๑ ซึ่งเป็นทางเชื่อมต่อกับจังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดเชียงราย

เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน

หมู่บ้านทั้ง ๘ หมู่บ้านในตำบลแม่หลายมีผู้นอนอาศัยอยู่ประมาณ ๔,๕๖๔ คน ๑,๗๒๐ หลังคาเรือน คนแม่หลาย ได้อาศัยพื้นที่นี้ทำมาหากิน มีความสุขตามอัตภาพ

เหตุการณ์ที่ ๑ คนในหมู่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบลแม่หลาย จะลืมเสียไม่ได้คือเกิดเหตุอุทกภัยครั้งใหญ่ขึ้น เมื่อประมาณเดือนกันยายน ปี พ.ศ.๒๕๑๓ คือในปีนั้นน้ำจากบนดอยได้ท่วมทำให้ตอพงและน้ำในอ่างแม่ถ่างล้น และเป็นเหตุให้อ่างแม่ถ่าง ซึ่งเป็นอ่างเก็บน้ำได้แตก น้ำก็ไหลมาท่วมบริเวณตำบลใกล้เคียงทั่วถึงจนท่วมบริเวณหมู่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบลแม่หลาย ทำความเสียหายมาสู่คนแม่หลายเป็นอย่างมาก และสะพานที่ใช้เป็นทางคมนาคมเชื่อมทางหลวงหมายเลข ๑๐๑ ที่เป็นสะพานเหล็กได้ชำรุดและพังทลายและเป็นเหตุให้พนักกันน้ำเหมืองฝายชำรุดเสียหายไปด้วย และในปีพ.ศ. ๒๕๑๓ พอเหตุการณ์สงบลงก็ได้มีผู้นำหมู่บ้าน หมู่ที่ ๖ คือนายปรีชาอายุ จิตประจง (ผู้ใหญ่ตุ่ย) ได้ทำโครงการเจาะน้ำบาดาลประจำหมู่บ้านขึ้น และทำฝายขึ้นอีกลูกหนึ่ง ซึ่งชาวบ้านทั่วไปในตำบล เรียกฝายเก็บน้ำลูกนี้ว่า “ฝายผู้ใหญ่ตุ่ย”

เหตุการณ์ที่ ๒ เกิดขึ้นในตำบลแม่หลาย คือมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบจาก “สุขาภิบาลแม่หลาย” มาเป็น “เทศบาลตำบลแม่หลาย” ตามพ.ร.บ.เปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๔๒ และปัจจุบันตำบลแม่หลายมีฐานะเป็นเทศบาลตำบลแม่หลาย

บทที่ ๓ อัตลักษณ์ ท้องถิ่น ตำบลแม่หลาย คำขวัญตำบลแม่หลาย “ ภูมิประเทศสูงเด่นใจโก้ โอชาแท้ชนมครก สืบสานมรดกประเพณี อนุสาวรีย์ศรีสง่า ศูนย์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คู่เคียงพลังงานชุมชน ” เนื่องจากพื้นที่ภูมิประเทศของตำบลแม่หลายซึ่งจัดได้ว่าเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีธรรมชาติ มีลำน้ำ ซึ่งเป็นแหล่งทำมาหากินของประชาชน ซึ่งได้ดำเนินชีวิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำริขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และอาชีพเกษตรอีกอาชีพหนึ่งของบรรพบุรุษ และสืบทอดมาจนถึงรุ่นลูกหลานคืออาชีพการทำไร่ยาสูบ เพราะตำบลแม่หลายมีสถานีนับมไบยาสูบเวอร์จิเนียร์ อยู่ที่บ้านหมู่ที่ ๕ (บ้านเด่นเจริญ) ชาวบ้านจะนำไบยาสูบไปขายที่โรงบ่มและไบยาสูบที่ทางโรงบ่มไม่ซื้อ เพราะเป็นไบยาที่ไม่ได้มาตรฐาน ชาวบ้านจะนำไบยาเหล่านี้มาหั่นเป็นเส้นฝอย แล้วนำไปตากแห้งและนำไปอัดเป็นยาตั้ง หรือยาชิ้นและส่งไปขายต่างถิ่น ต่างจังหวัดทำให้ชาวบ้านมีรายได้ คนแม่หลายเป็นคนมีอัยสยไมตรีที่ดีต่อคนทั่วไป และยึดมั่นในประเพณีที่ดั้งเดิม เช่น ทุก ๆ ปี จะมีประเพณีไหว้สาครูบาเจ้า ๓ วัด คือ

๑. ประเพณีไหว้สาเจ้าพ่อขอมือเหล็ก หมู่ ๒ วันขึ้น ๑๑ ค่ำ เดือน ๔ เหนือ (เดือนมกราคม) ของทุกปี
๒. ประเพณีไหว้สาพระครูสังวรสิลวิมล(ตุ่ลือ) วัดกาช่องเหนือ หมู่ที่ ๓ ตรงกับวันที่ ๑๙-๒๐ กุมภาพันธ์ ของทุกปี
๓. ประเพณีไหว้สาครูบาศรีวิชัย(ตู่ปู่หมตศรีขาว) วัดแม่หลาย หมู่ที่ ๗ ตรงกับวันที่ ๑๒-๑๓ เมษายน ของทุกปี
๔. ประเพณีไหว้สาพระครูกัณทวิชัย วัดบุญเจริญ หมู่ที่ ๑ ตรงกับวันที่ ๖-๗ มีนาคม ของทุกปี

จากนั้นก็ยังมีประเพณีที่ดั้งเดิมที่คนในตำบลแม่หลายได้ปฏิบัติกันมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน คือประเพณีทางพุทธศาสนา และประเพณีพื้นบ้านได้แก่

๑. ประเพณีแห่เทียนพรรษา จัดขึ้นทุกวันเพ็ญ ๑๕ ค่ำ เดือน ๘

๒. ประเพณีเป็ง จัดขึ้นวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ มีการฟังเทศน์มหาชาติ

๓. ประเพณีตำหัวผู้สูงอายุ จัดขึ้นทุกวันที่ ๑๓ เดือนเมษายน ของทุกปี (วันปีใหม่เมือง)

๔. ประเพณีบวงสรวงดวงวิญญาณสองมหาวีรบุรุษเมืองแพร่(ปู่ญาพล กับ พระยาเมืองไชย (พระยาศรีสุริยวงศ์) จัดขึ้นทุกวันที่ ๒๘ กันยายน ของทุกปี

นอกจากนี้ในหมู่บ้านทุกหมู่บ้านของตำบลแม่หลายจะรักษาประเพณีพื้นบ้านได้แก่ประเพณีแต่งงาน ประเพณีทำบุญขึ้นเรือนใหม่ ประเพณีบวชนาค ประเพณีงานศพ ในแต่ละประเพณีเจ้าภาพจะจัดงานตามฐานะ ตามอัธยาศัยของตนเองให้เหมาะสม

อาหารในท้องถิ่นที่ชาวบ้านทำเพื่อรับประทานในชีวิตประจำวันและจัดในงานเลี้ยงต่าง ๆ เป็น ข้าวหนึ่ง(ข้าวเหนียว) และกับข้าวจะเป็นแกงผักต่าง ๆ (ผักในท้องถิ่น ได้แก่ ผักบั้ง ผักกาดจ้อน ผักขม(ผักหอม) ผักแคบ(ผักตำลึง) แกงแค แกงฮังเล ห่อหนึ่ง ยาไก่ แกงขนุน น้ำพริกผักลวก น้ำพริกน้ำปู แกงโชะ แกงอ่อม ลาบจิ้น (ลาบหมู ลาบวัว ลาบควาย) ขนมประเภทของหวาน ได้แก่ ขนมเทียน ขนมเหนียว ข้าวแต่น ข้าวควบ ขนมเกลือ ข้าวต้มหัวหงอก ฯลฯ ปัจจุบันตำบลแม่หลายมีร้านอาหารหลายที่ ที่อำนวยความสะดวกต่อผู้คนและนักท่องเที่ยว อาหารที่ขึ้นชื่อในตำบลแม่หลาย คือ ก๋วยเตี๋ยวสูตรโบราณ ข้าวซอย ขนมเส้น ข้าวก้นจิ้น ตำส้ม(ส้มตำ) และขนมที่ขึ้นชื่อทำให้ตำบลแม่หลายมีชื่อเสียงอีกอย่างคือ ขนมครกแม่หลาย ซึ่งจัดจำหน่ายโดย คุณยายปุ๋ย ใจแก้ว บ้านหมู่ที่ ๒ ตำบลแม่หลาย ซึ่งขายมาประมาณ ๔๐ ปีมาแล้ว ซึ่งมีสอร่อยเป็นที่รู้จักของแขก(นักท่องเที่ยว) ผู้มาเยือนและคนต่างถิ่นทั่วไป

ภาษาพูดคนแม่หลายใช้ภาษาพื้นเมือง คือ พูดคำเมือง การแต่งกาย แต่ก่อนผู้ชายใส่กางเกงก็ เสื้อดำหม้อหม้อม ผู้หญิงใส่ซิ่น(ผ้าถุงที่ทอด้วยมือ) เสื้อหม้อหม้อม(เสื้อผ้าทอพื้นเมือง) แต่ปัจจุบันทั้งชายหญิงนิยมใส่เสื้อผ้าแต่งกายตามสมัยนิยม

พิธีกรรมต่างๆ และความเชื่อ คือ ชาวบ้านทุกบ้านยังนับถือผีและมีพิธีกรรมต่าง ๆ แบบบรรพบุรุษอยู่ ได้แก่ ประเพณีเลี้ยงผีประจำปี การเลี้ยงผีปู่ย่า เลี้ยงผีเจ้าบ้าน ผีฝ่าย ผีทุ่ง-นา ผีเอือน และยังมีประเพณีแม่อริณี เจ้าที่ การบูชาท้าวทั้งสี่ สืบชะตา ส่งเคราะห์(สะเดาะเคราะห์) บูชาข้าวคู่อายุ บูชาดอกไม้พันดวง ฯลฯ

บทที่ ๔ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในตำบลแม่หลาย ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางผ่าน การคมนาคมติดต่อกับหมู่บ้าน และตำบล อำเภอต่าง ๆ ส่วนมากการท่องเที่ยวมีไม่มากนัก ส่วนมากจะเป็นวัดและสำนักสงฆ์ได้แก่ วัดบุญเจริญ หมู่ที่ ๑ หมู่ที่ ๘ วัดแม่หลาย หมู่ที่ ๗ วัดกาซ้องเหนือ หมู่ที่ ๓ และสำนักสงฆ์ หมู่ที่ ๒ และมีอนุสรณ์สถานของสองมหาวีรบุรุษ ตั้งอยู่บริเวณ วนสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ หมู่ที่ ๕ หรือบริเวณฝั่งขวาของใจไก่แม่หลาย ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจฯ บ้านคุณมณูญ วงศ์อรินทร์ หมู่ที่ ๕ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจฯ หนึ่งไร่หนึ่งแสน ได้แก่บ้านคุณสุรดา อินยะ และบ้านคุณสวิง วุฒิ หมู่ที่ ๓ ศูนย์การเรียนรู้ศิลปะ อยู่ที่บ้านคุณศุภวรรณ สติทธิเดชกุล หมู่ที่ ๒ ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ บ้านคุณประยูร ดอกหอม หมู่ที่ ๒

บทที่ ๕ ประชาชนชาวบ้าน ตำบลแม่หลาย เป็นดินแดนแห่งความร่มรื่น ชาวบ้านมีวิถีชีวิตแบบคนเมือง อยู่ง่าย กินง่าย นิยมปฏิบัติตัวตามวิถีของบรรพบุรุษ เช่น ความเชื่อที่บรรพบุรุษได้ถ่ายทอดไว้ให้ลูกหลานมาจนถึงปัจจุบัน คนแม่หลายเป็นคนรักบ้านเกิด จะเห็นว่าทุก ๆ ปี คนแม่หลายที่ได้ไปทำมาหากิน ตั้งรกราก ถิ่นฐานอยู่ต่างถิ่น ก็จะกลับมาเยี่ยมญาติพี่น้อง และบ้านเกิดของตนเอง และส่วนมากจะถือโอกาสมาแสดงความกตัญญู ต่อบ้านเกิด ถิ่นเกิด ของตนเอง ได้แก่ การมาทำบุญให้แก้ววัดเพื่ออุทิศส่วนบุญกุศลให้แก่ ดวงวิญญาณของบรรพบุรุษ หาเงินเข้าวัดเพื่อบูรณะซ่อมแซมวัด วาอาราม โรงเรียน ฯลฯ ได้แก่การทอดผ้าป่า การทำบุญทอดกฐิน และบ้านแม่หลายมีบุคคลอีกหลายท่านที่เป็นบุคคลสำคัญ ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ลูกหลานไว้สืบทอดเป็นมรดก ให้แก่ลูกหลานรุ่นใหม่ ได้แก่ ประชาชนชาวบ้าน เช่น ๑. ประชาชนชาวบ้านที่เชี่ยวชาญด้านพิธีกรรมต่าง ๆ ได้แก่ นายนอง พุฒิวงค์ นายลัย เสนาคำ นายถวิล วงศ์พญา นายเล็ก อินกันยา นายสมทบ อินกันยา ๒. ประชาชนชาวบ้านที่เชี่ยวชาญด้านสมุนไพร ได้แก่ นางสาวนงลักษณ์ นามสอนนายเถลิง ดอกหอม นางนงคราญ ม้าอุตสาห์ ๓. ประชาชนชาวบ้านที่เชี่ยวชาญด้านเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ นายรพ ทะเจริญ นายประยูร ดอกหอม นายมนูญ วงศ์อรินทร์ นายสำราญ ม้าอินทร์ นายสนั่น ปัญญา ๔. ประชาชนชาวบ้านที่มีความเชี่ยวชาญด้านศิลปะ ดนตรีไทยพื้นเมือง (ชะล่อ ซอซึง) ได้แก่ ดต.ทำนอง วงศ์พุมิ นายอุ้น ม้าอุตสาห์ นายโท อินกันยา นายธนาคาร พุฒิวงค์ นางศุภวรรณ สมัทธิเดชกุล นายโท อินกันยา

บรรณานุกรม

นายถวิล วงศ์พญา อายุ ๖๖ ปี บ้านเลขที่ ๒๗๘/๑ หมู่ที่ ๖

นายทา กันทะวงศ์ อายุ ๗๐ ปี บ้านเลขที่ ๒๑ หมู่ที่ ๓

นางสาวนงลักษณ์ นามสอน อายุ ๖๒ ปี บ้านเลขที่ ๔๐ หมู่ที่ ๗

นายประยูร ดอกหอม อายุ ๖๘ ปี บ้านเลขที่ ๑๔๗ หมู่ที่ ๒

นายผดุง เต่าทอง อายุ ๔๗ ปี บ้านเลขที่ ๑๓/๑ หมู่ที่ ๔

นายเล็ก อินกันยา อายุ ๖๙ ปี บ้านเลขที่ ๒๗/๑ หมู่ที่ ๕

นายลัย เสนาคำ อายุ ๖๔ ปี บ้านเลขที่ ๑๒/๑ หมู่ที่ ๑

•เขียนโดย Administrator•

•วัน•ศุกร์•ที่ 14 •ธันวาคม• 2012 เวลา 10:21 น. • -
